

можемо утвердити світовий порядок, який буде базуватися на гуманізмі, в іншому випадку, ми будемо спостерігати як в світі поступово виникають військові конфлікти, які будуть збільшуватися і нести руйнівні наслідки для людства.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-453-8-13>

ЗБЕРЕЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ. НОВІ ВИКЛИКИ

Ровнягін О. В.

*студент I курсу магістратури факультету управління
та бізнес-дизайну*

Київський національний університет технологій та дизайну

Шульга М. В.

аспірант кафедри філософії

*Український державний університет імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

Ціннісні орієнтири, як механізм регуляції соціальної поведінки є ключовим елементом соціалізації людини. Вони являють собою керівний принцип життя і безпосередньо пов'язані з почуттями, стимулюють досягати бажаного образу поведінки, вибудовують стандарти регулювання вибором та оцінкою. Цінності організують спосіб життя, відображають зміст соціальних рівнів. І хоча вони впливають з реальних соціальних потреб, людський фактор у вигляді суб'єктивної ідеалізації характеризує їх дуалістичну суб'єкт-об'єктну природу.

Українське суспільство в умовах війни зіткнулось з реальністю, яка характеризується не інакше як хаос культурний, соціальний, політичний. Ціннісні орієнтири суспільства зазнали деконструкції, а у єдиному, здавалось, просторі, почали співіснувати іноді абсолютно несумісні речі.

На момент повномасштабного вторгнення виплекана національними цінностями ідеологія абсолютизувалася, відбулася загальнодержавна політично-суспільна громадянська інтеграція. Відтак кризові умови

мають супроводжуватися виникненням альтернативної ідеологічної аксіології, яка буде спроможна надихати.

Французький філософ М. Онфре пропонує доволі сміливу стратегію політично-соціального перетворення, революцію «Я», розгортання мікротовариств, що продукують мікроспротиви макросистемі з її численними бюрократизмами та неефективним керуванням – ризоматичний спротив [1], що перевертає вертикаль влади на 90 градусів. Мікросистеми – ліліпути роману Джонатана Свіфта, що сумою своїх «мотузок» здатні взяти під контроль Гулівера. Аналогічно із суспільством: виконуючи ту чи іншу роботу у межах мікросоціуму, створюється ризоматична макросистема, що здатна поліпшити теперішній суспільно-політичний устрій, перевести його на рейки ефективності прибравши абсолютну владу канцеляризму, утвердити прозорість національних та індивідуальних цінностей. Головне пам'ятати, що будь-яка революція (ціннісна, політична etc.) бере своє начало від власного «я», залучаючи пасіонарії, створює шанс на потужний супротив викликів сьогодення.

Українці стоять перед новим викликом, для супротиву якому слід мати чітко визначений перелік цінностей. Однією з ключових цінностей для українців в умовах війни виступає єдність. Термін єдність є поширеним між різними науками, серед яких психологія, астрономія, біологія та інших, проте виходячи із предмета нашої статті, ми виокремлюємо саме соціальну єдність, що притаманна українському суспільству як протягом існування незалежної України так і її інтенсифікацію у зв'язку із наслідками повномасштабного вторгнення рф до України.

Члени однієї сім'ї, клубу, професії, міста, області чи нації відчують, що мають особливий стосунок: вони відчують своєрідне ставлення один до одного, тобто, соціальну єдність або солідарність, як її іноді називають. Людвіг Гумплович [2] описує соціальну єдність як елементарний соціальний феномен. Зі збільшенням груп або організацій, зростає і їх складність надаючи підґрунтя для появи конфліктів різного ступеня інтенсивності. Особа усвідомлює свою відмінність або схожість з певною групою надаючи нам відчуття соціальної єдності.

Під час екстремальних ситуацій та постійної невизначеності спровокованої війною, наше бажання знайти свою групу з-поміж більш ширшої (Громадяни України) переходить в більш сфокусовану (родина, клас, громада та інші). Це відбувається як наслідок багатьох переживань, коли соціальна єдність на рівні держави не мала змогли задовольнити психологічні та емоційні потреби. Після продовження взаємодії у рамках обраної групи, потреба в локальній єдності зміщує національну, що у свою чергу послаблює не тільки націю, а й інші

суспільні цінності, міцність та сила яких тримається на засадах єдності, а саме свобода та безпека.

«Свобода – одна із основних філософських категорій, яка є невід'ємною частиною соціальної внутрішньої природи людини, що характеризує, з одного боку, умови її існування, самовизначення і самореалізації, з другого – її самопочуття, розуміння своєї ролі і свого призначення в суспільстві» [3].

Соціальна свобода визначається як тип соціальних відносин між індивідами, у т.ч. коли вони діють у групах або в установах [4].

Соціальна безпека – це стан захищеності соціальних інтересів особи, суспільства, держави від впливу загроз національній безпеці» (звертає на себе увагу нерівноважність між соціальними інтересами та національними загрозами [5].

Відповідно до результатів дослідження проведеного Фондом “Демократичні ініціативи” імені Ілька Кучеріва 2023 році та, попри широкий спектр проблем з якими стикається Україна під час повномасштабної війни, серед ціннісних пріоритетів українців на першому місці залишається свобода – 91% респондентів обрали її як основну цінність. Також респонденти частіше обирали безпеку (79%), справедливість (76%) та гідність (71%) [6]. Виходячи з вимушених обставин утворених внаслідок бойових дій та необхідністю політичного та військового керівництва України приймати рішення врозріз ціннісних пріоритетів українців постає питання: чи є можливим утримувати демократичні цінності єдності, свободи, безпеки в українському суспільстві під час війни?

Відповідь на це питання можна знайти польсько-англійського філософа та соціолога Зигмунт Баумана, що у своїй книзі «Індивідуалізоване суспільство» зазначив: «Демократія – це анархічна сила – демократію найкраще впізнають, коли вона скаржиться на недостатню демократичність. Демократія – це постійна боротьба за пошук правильного балансу між свободою та безпекою» [7].

Протягом більшої частини сучасності боротьба була за збільшення свобод, тепер нам потрібно більше зосередитися на безпеці для перемоги та збереження Українського суспільства. Водночас, найбільша небезпека полягає в тому, що ми припинимо боротьбу за правильний баланс і замість національної єдності зосередимось на місцевій та втратимо безпрецедентний шанс на формування нової історичної ланки розвитку України.

Література:

1. М. Онфре. Сила життя. Гедоністичний маніфест. Київ : Ніка-Центр, 2016. 192 с.

2. L. Gumpłowicz. The Outlines of Sociology / English translation by Frederick W. Moore, Kitchener. Batoche Books Ltd, 1999. 230 p.

3. Т. Крамар. Свобода як контамінація вибору та необхідності. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2009. № 39. URL: https://zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_39_10.pdf

4. Serge-Christophe Kolm. Macrojustice. The Political Economy of Fairness. Cambridge : Cambridge University Press, 2004. 55 p.

5. Гнибіденко І. Ф. Соціальна безпека: теорія та українська практика : монографія. Київ : КНЕУ, 2006. 292 с.

6. Що українці знають та думають про права людини: оцінка змін (2016 – 2023). *ПРООН* : веб-сайт. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/shcho-ukrayintsi-znayut-ta-dumayut-pro-prava-lyudyny-otsinka-zmin-2016-2023>

7. Zygmunt Bauman. The Individualized Society. Cambridge : Polity, 2013. 272 p. (2013). The Individualized Society. Wiley.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-453-8-14>

СОЦІАЛЬНА КРЕАТИВНІСТЬ В ОСВІТІ ПІД ЧАС ВІЙНИ: ФЕНОМЕНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ДОСВІДУ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ПРАКТИК

Терещиць С. О.

*доктор філософських наук,
професор кафедри соціальної філософії, філософії освіти
та освітньої політики*

*Український державний університет імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

Актуальність дослідження соціальної креативності в освітніх установах під час війни визначається нагальною потребою в глибокому розумінні того, як інноваційні практики та колективна солідарність сприяють стійкості в умовах екзистенціальної кризи. З початку війни 24 лютого 2022 року українські освітні установи зіткнулися з безпрецедентними викликами, що вимагали негайних адаптивних рішень для забезпечення безперервності навчального процесу [1].

Соціальна креативність, як інтенціональна дія свідомості, дозволила освітянам і студентам не лише пристосуватися до нових умов, але й переосмислити фундаментальні аспекти навчання, підтримуючи